

Folkekunst i Albertslund

Af Jørgen Nielsen

Skal Lokalhistorisk Samling være kunstgalleri? Samlingen har så mange malerier, at der kun er plads til nogle af dem på væggene. Disse billeder vil ikke have en chance på Statens Museum for Kunst, men de har lokalhistorisk interesse. De er eksempler på folkekunst. Billedskolens leder, Margrethe Agger, anmelder her et par af disse billeder.

Albertslundgården som maleri (se årsskriftets forside)

Malersvend Peter Jensens billede af Albertslundgården er dateret d. 15/6 1921. Albertslund Kommune købte i 2004 billedet af Bente Pedersen, hvis mor var plejedatter hos Albertslundgårdens sidste ejer Christian Jensen. Maleriet måler 80x70 cm og viser stuehuset og lidt af laden set fra jernbanesiden.

Margrethe Agger:

"Det er et dejligt billede. Peter Jensen er som maler tæt på at være "rigtig" kunstner. Hans teknik viser, at han formår at gengive detaljer meget

Billedskolens leder Margrethe Agger

*Billedskolens leder, Margrethe Agger, taler om maleriet af Albertslundgården.
(Foto: Erling Pultera, 2005)*

fint. Grøn er han en mester i at bruge. Se, hvordan han får træets skygge frem. Sådant en skygge er svært at male, så det ikke bare er en sort klat. Peter Jensen kan også få skyerne til at svæve florlette på himlen. Er man mindre øvet, bliver skyer ofte krøllede får. Teglstene på taget er meget omhyggeligt malet. Det må han have brugt lang tid på. Hele billedet vil være en uges arbejde, så når Peter Jensen passede sit malerarbejde og kun malede i fritiden, må dette billede have stået længe hos ham, så han kunne arbejde med alle de fine enkeltheder lidt efter lidt.

Når man ser på billedet, kan man se, hvordan Peter Jensen har glædet sig ved at arbejde med at gengive Albertslundgårdens stuehus og have. Det er et billede af en bestemt gård, men det viser også beplantningen i haverne ved stuehusene i 1920'erne. Under vinduerne ses planter, der skal tage fugt fra taget. Staudebedene i græsplænen og vildvinen, der slynger sig mellem vinduerne. Blomsterbedene er nødvendige, når man gerne vil have buketter til stuerne. Og midt i haven er et bøgetræ, der kan sørge for skygge en varm sommerdag. På den måde er billedet også historisk som et tidsbillede.”

Peter Jensen – malersvend og folkekunstner

Fritidsmalere har malet motiver fra vores by. Peter Jensen er en af dem. Han forærede et billede af Herstedvester Kirke med sprøjtehuset til Herstedvester Forsamlingshus. Lokalhistorisk Samling har i dag flere af hans malerier. Peter Jensen (f. 1861) havde sit malerværksted på Roskildevej 116. Han gik under navnet Maler-Peter og hjalp mange i byen med små og store ting, der skulle males. Et skab eller en kommode kunne trænge til maling. Det ordnede Maler-Peter efter normal arbejdstid.

Malersvend Peter Jensen. Atelierfoto. (Beskadiget). Lokalhistorisk Samling Albertslund.

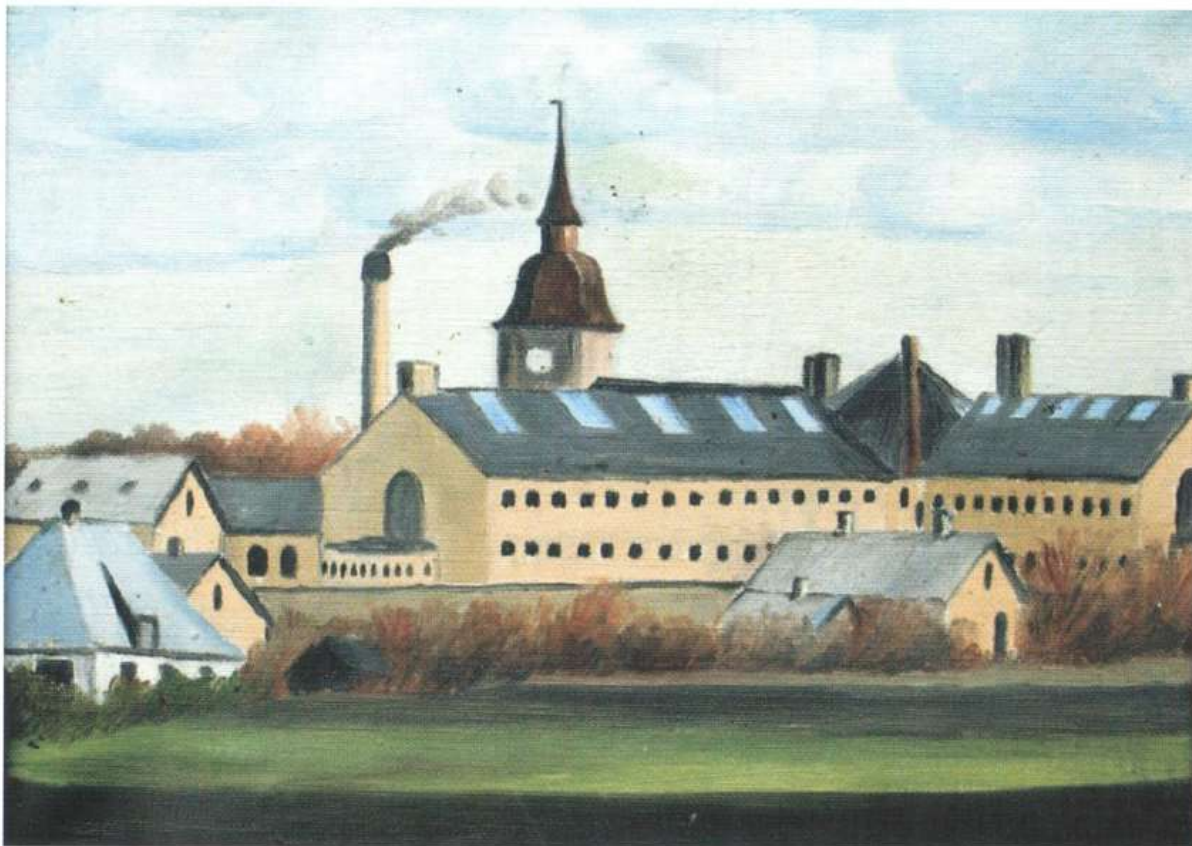
Når Peter Jensen skaber kunst, er det folkekunst. Det er en uprofessionel kunst, hvor amatøren - ofte med sin egen selvlærte teknik og egne materialer – skaber nogle værker. Den enkle glæde ved farver, dekoration og motiv er vigtigere end dybsindige, personlige udtryksformer. Her er en kunst, der ikke er kunstig, men almindelig som almuens ældgamle lyst til at male efter et motiv, så det ligner, f.eks. Albertslundsgården, Vridsløse Statsfængsel eller Røde Vejmølle Kro.

Margrethe Agger:

"Peter Jensen har elsket at male billeder, men denne gang (med maleriet af Røde Vejmølle Kro) har han ikke brugt så meget tid på et billedet, som man kunne se på billedet af Albertslundgården. Det er stadig væk et godt billede, men træet i baggrunden er noget diffust. Træet til venstre i forgrunden er meget mere gennemarbejdet. Her udfolder Peter Jensen sine evner til at male lys og skygge. Træer er hans fascination. Perspektivet er nogle steder ikke korrekt. Taget skulle være løftet lidt i siden, og et vindue skulle være lidt større. Til gengæld er vinduerne vist med fine nicher, og dørkarmene er, som de skal være."

Peter Jensens maleri af Røde Vejmølle Kro. Lokalthistorisk Samling Albertslund. (Foto: Erling Pultera, 2005)

*Hermands maleri af Vridsløselille Statsfængsel. Lokalhistorisk Samling Albertslund.
(Foto: Erling Pultera, 2005)*

Margrethe Agger:

"Hermand er ikke så dygtig som Peter Jensen. Buskene er f.eks. blevet til nogle penselstrøg, som ikke giver dybde. Motivet er dog godt gengivet. Fængslets tag og bygningernes vinduer og beliggenhed er omhyggeligt taget med. Billedet skal først og fremmest ligne fængslet. Alle, der kom i Hermands stue og så billedet, skulle kunne se, at det lignede fængslet, og at detaljerne var rigtige.

Når mine elever på Billedskolen kommer her i 12-13- års alderen, vil de også gerne male, så det ligner. Fantasibillederne kommer fra de 8-9- årige."

Bevar folkekunsten?

Malermester *Theodor Hansen* (1886 – 1956) udsmykkede sognerådets mødesal i den bygning fra 1929, hvor nu VEKS har kontorer. Han havde sit malerværksted lige overfor, nemlig på Roskildevej nr. 160, og han har sandsynligvis haft malerarbejdet flere steder i 1930'erne og så tilføjet lidt

*Malermester
Theodor Hansen.
Atelierfoto.
Lokalhistorisk
Samling
Albertslund.*

kunstnerisk udsmykning. I mødesalen var det malerier med lokale motiver, f.eks. Røde Vejrmølle. På Vridsløselille Skole fik han malerarbejdet i 1931, og som en ekstra opgave skulle han male et stort egetræ på endevæggen i den bygning, som bærer mottoet ”Flid baner vejen”.

Vi kan bringe et dejligt *foto af Theodor Hansen*, men vi kan ikke bringe billeder af Theodor Hansen kunstneriske udsmykning. På kommunekontoret byggede man om flere gange, og man bevarede ikke Theodor Hansens billeder. På skolen skulle der i 1952 være en dør gennem væggen med Theodor Hansens maleri af egetræet, så væggen blev brudt igennem, og ingen tænkte på at fotografere maleriet, før det gik tabt.

Lærer Edward Torpp Larsson, Vridsløselille Skole 1940-52. Lokalthistorisk Samling Albertslund.

Et af Edward Torpp Larssons vægmalerier på Vridsløselille Skole. (Foto: Jørgen Nielsen, 2005)

Da Vridsløselille Skole skulle renoveres og ombygges i 1988, var der en anden holdning til folkekunst. Den skulle bevares og restaureres. Det var for sent med Theodor Hansens vægbilleder, men på skolegangen var der stadig vægmalerier fra 1941. De var malet af andenlærer *Edward Torpp Larsson*, der boede på skolen indtil 1952. Hans billeder forestiller dyr i den danske natur, en landsbykirke, et vikingskib og et lokomotiv. Det var motiver, som skolens elever kunne forstå. Nationalmuseet vurderede, at billederne skulle males op af professionelle, så i dag kan vi se et godt eksempel på folkekunst i Albertslund.

På et af billederne på væggen på Vridsløselille Skole står signaturen "TOLA 41". Torpp Larsson, 1941.

Torpp Larssons vægbilleder kan få eleverne på Vridsløselille Skole til at glæde sig over Danmarks historie og natur. (Foto: Jørgen Nielsen, 2005)

Borgernes billeder – i Albertslund

Som kommunens kunstkonsulent har Margrethe Agger været engageret i udstillinger af albertslundernes billeder på rådhuset. Udstillingen ”Borgernes billeder” kunne forstås som et forum for albertslundere med en kunstmaler i maven. Nej, det er ikke det vigtigste for Margrethe Agger. Hun ønsker, at flere albertslundere får lyst til at tegne og male. ”Hvorfor nu det?” spørger vi. Margrethe Agger svarer:

”Jeg ønsker, at flere og flere oplever glæden ved at tegne og male. Det er en kreativ beskæftigelse. Man slapper af, mens man arbejder med det. Man øves i en kreativ proces, hvor man hele tiden skal tage små beslutninger og forbedre og udvikle det, man i forvejen kan. Nogle spiller på et instrument og får samme oplevelse gennem musikken. Man trives i processen, og man har en rar fornemmelse, når man er færdig. Det er helse for sindet. Alt for mange timer bruges til at modtage, og det kan være passivt, f.eks. når vi lytter og ser radio/tv og læser aviser.”

Værsgo' at male! I anledning af Albertslund Festival i september 2005 blev alle opfordret til at være med til at male et fællesbillede. (Foto: Jørgen Nielsen, 2005)

Borgernes kunst og kunst til borgerne

"Folkekunst er godt, men ikke nok for os", siger Margrethe Agger. "I Albertslund ser vi i bybilledet forskellig professionel kunst. Alle her i byen har set Paul Winthers skulptur på Rådhusøen. Værket er med sine store cementrør en form for vandkunst, som er typisk for den tid, da rådhuset blev bygget. I dag ville en kunstner have valgt en helt anden form for skulptur."

Margrethe Agger synes, det er en god idé, at Albertslund Kommune ved nybyggeri afsætter 1% af byggesummen til professionel kunstnerisk udsmykning. *"Vi har brug for at blive opmærksomme og at blive bevægede over nye indtryk. Willy Ørskovs skulptur ved amtskolegymnasiet ud mod Kanalen har store muligheder for at vække os. Desværre er skulpturen placeret lidt isoleret, så man ikke ser den fra forskellige vinkler. Kunstneren betragtede skulpturen som et af sine hovedværker"*.

Der er folkekunst overalt

Kunstneren og formidleren Broby Johansen kaldte folkekunst for en anonym kunst. Margrethe Agger ser begrebet folkekunst som to typer kunst. Det kan være en professionel kunstner, der maler forståelige og såkaldt folkelige billeder. Det kan også være ikke-kunstnere, amatører, som har kærlighed til maleriet og kan lidt ud over det, de fleste kan.

Folkekunstens udvikling går gennem efterligninger af andres arbejde. Det kan være mønstre i et broderi. Den, der laver en efterligning, laver ikke en nøjagtig kopi. Man tager hele tiden det bedste fra forlægget. Derved kommer den stadige udvikling af dekorationer og mønstre. Man tager det bedste fra den foregående kunstner.

Folkekunst er også den kunst at spille musik, som går mere til fødderne end til hovedet. Dans og glæde har vi i folkemusikken. Vore redskaber og daglige ting bruges med nydelse, især når de har en dekoration eller udskæring. Vi lægger linned i skabet og ser den lokale snedkers udskæringer i døren.

Billedskolen og Lokalhistorisk Samling deler bygningen på Egelundsvej 7, Toftekærgård. Indgangen til Billedskolen er hovedindgangen midt i bygningen. Straks i gangen bemærker man, at man er på vej ind til noget med kunst. Loftet er udsmykket med farver, mønstre og blomster. Dørene ind til undervisningslokalet har marmorerede karme, og over dørene ses en overligger, som er

udskåret med inspiration fra de græske templer. Vi kender ikke navnet på den malersvend, som har lavet disse dekorationer. Måske har dekorationskunstnere gået fra hus til hus og tilbudt at give beboerne noget godt at se på i det daglige. Fordi ejeren af Toftekærgård i sin tid sagde ja til udsmykning af loftet i indgangen, kan vi i dag have glæde af at se op i loftet, mens vi hænger tøjet på knagerne.

Indgangen til Toftekærgård, Egelundsvej 7. (Foto: Inge Andersen, 2005)